783/07

Den 19. november 2007 blev i sag nr. 70.945:

xxxxxxx xxxxxxxx
xxxxxxxxx xx
xxxx xxxxxxxxxxx

mod

PFA Pension
Marina Park
Sundkrogsgade 4
2100 København Ø

afsagt sålydende

k e n d e l s e :

_____

Forsikrede, der har pensionsordning med dækning ved tab af erhvervsevne i PFA Pension, klager over selskabets afvisning af at yde præmiefritagelse og udbetale invalidepension/engangsbeløb ved invaliditet efter et færdselsuheld den 15/1 2005.

Selskabet har afvist at yde forsikringsdækning med henvisning til, at klagerens generelle erhvervsevne ikke er nedsat i dækningsberettigende grad.

Pensionsordningen blev etableret som led i klagerens ansættelse i virksomheden D.S. A/S. Forsikringsdækningen trådte i kraft den 1/7 2002. Klageren, der er født i 1956, fratrådte stillingen den 1/7 2005. Forsikringsdækningen blev herefter opretholdt i et år uden præmiebetaling, og den 1/7 2006 blev forsikringen omskrevet til fripolice.

Klagerens police omfattede oprindeligt følgende dækninger ved invaliditet:

- Ret til halv invalidepension og halv præmiefritagelse ved nedsættelse af den generelle erhvervsevne med mellem halvdelen og to tredjedele.
- Ret til fuld invalidepension og fuld præmiefritagelse ved nedsættelse af den generelle erhvervsevne med mindst to tredjedele.

- Ret til udbetaling af et engangsbeløb ved invaliditet, hvis den generelle erhvervsevne varigt nedsættes med mindst to tredjedele.

Omskrivningen til fripolice pr. 1/7 2006 medførte, at størrelsen af de udbetalinger, som forsikringen giver ret til ved erhvervsevnetab, blev reduceret væsentligt.

Den 14/9 2006 modtog selskabet fra klageren ansøgning om ydelser ved erhvervsudygtighed. Af ansøgningsskemaet fremgår bl.a.:

"**2 Sygdommen**
Diagnoser: *discusprolaps i nakken*

Giv en kort beskrivelse af din helbredstilstand: *har daglige gener i armen, som gør, at jeg hurtig trættes*
…
Arbejdsfunktioner jeg kan udføre: *det meste, bare ikke for længe ad gangen*
…
Arbejdsfunktioner jeg ikke kan udføre: *tunge løft, ting der kræver meget af min højre arm*
…
5 Omskoling
Giv en kort beskrivelse af dine ønsker/fremtidsplaner med hensyn til at komme tilbage på arbejdsmarkedet, herunder en beskrivelse af, hvordan en eventuel igangværende revalidering forløber:
Har ingen fremtidsplaner, da jeg har svært ved at se hvilket job, jeg ville kunne klare."

Til brug for sagens behandling modtog selskabet yderligere oplysninger, herunder speciallægeerklæring, udtalelse fra Arbejdsskadestyrelsen og lægeattest fra klagerens egen læge.

I ortopædkirurgisk speciallægeerklæring af 21/11 2005 hedder det bl.a.:

"**Resumé**
Nu 49-årig kvinde, som 15.01.05 blev påkørt bagfra af bil. Fik kraftige smerter i højre arm, som tiltog i en periode med smerter i hele højre arm, gående ned til 1. og 2. finger. Skadelidte er højrehåndet. Skadelidte har været til vurdering hos reumatolog og fundet med mistanke om en cervikal discusprolaps svarede til C_6-C_7-området, som skulle konservativ behandles. Desuden trænet via fysioterapi, osteopat samt akupunktur. Sidstnævnte har hjulpet en lille smule. Skadelidte har ikke været sygemeldt, men opsagde sit arbejde 18.06.05 pga. ændret arbejdsfunktion til mere fysisk krævende.
Klager over fortsatte diffuse smerter i hele højre arm, nærmest konstant. Forværres ved vrid, tunge løft og ved arbejde over skulderhøjde. Desuden kommer, hvis hun har samme provokerende tiltage, en yderligere forværring med brænden, nærmest en oppumpethed i hele armen og gående ud i 1. og 2. finger. Endvidere en dødhedsfornemmelse i 1. og 2. finger, og hun kan tabe ting ud af hænderne og stikke sig uden egentlig at observere det.

Objektivt udøses paræstesier, når hun bevæger til ydergrænserne i halscolumna samt i højre overekstremitet. Desuden findes der svækket refleksforhold svarende til C_6-C_7 ved biceps og triceps på højre side. Nedsat sensibilitet for berøring svarende til samme innervationsområder på underarm og 1. og 2. finger. Der er lidt vigende kraftforhold på højre side i forhold til venstre, når man tager i betragtning at højre hånd er skadelidtes dominante.

Konklusion
Tilstanden synes at være stationær. Der synes at være en påvirkning af den cervikale nerverod C_6-C_7 formentlig på basis af en discusprolaps. Der skønnes at være tale om en varig tilstand, som giver et mén af en vis grad med deraf nedsættelse af skadelidtes erhvervsevne ved visse dele, især finmotorik, da hun er højrehåndet.
Patienten tager ikke og har ej heller brug for medicin. Tilstanden kræver ikke yderligere behandling, men såfremt der bliver tale om en forværring med yderligere kraftnedsættelser, må man tilråde patienten at søge neurolog elle reumatolog med henblik på at få udført en MR-scanning af skadelidtes halscolumna for at se, hvad det er, der trykker på nerverne, og om tilfældet kræver kirurgisk behandling.

Sagen må kunne vurderes og afsluttes på disse vilkår."

Arbejdsskadestyrelsen fremkom den 11/5 2006 med udtalelse om klagerens erhvervsevnetab. Af denne udtalelse fremgår bl.a.:

"Vurdering
…
Erhvervsevnetabet er i forhold til halvtidsbeskæftigelse vurderet til 50 procent, jf. erstatningsansvarslovens § 5
…
Begrundelse for erhvervsevnetab
…
I forbindelse med fastsættelsen af erhvervsevnetabet har vi lagt vægt på, at S.I.A. [klageren] før ulykken havde afsluttet kontoruddannelse indenfor turistbranchen og herefter haft lidt forskelligt kontorarbejde. S.I.A. var herefter hjemmegående fra 1987 til 2001, hvor hun startede i B. som salgsmedarbejder på 20 timer. I 2003 blev timeantallet reduceret til 13 timer efter eget ønske.

På ulykkestidspunktet var S.I.A. 49 år og hun havde et deltidsjob på 13 timer om ugen, foruden hendes hjemmegående funktioner.

Efter ulykken formåede S.I.A. at bestride sit hidtidige arbejde i B. indtil juni 2005, hvor hun opsagde sit arbejde og har siden været hjemmegående på fuld tid.

Aktuelt bliver S.I.A. således forsørget af ægtefællen. Der har ikke i forløbet efter skaden været kontakt til kommunen med henblik på afklaring af erhvervsevne. Det er således forbundet med usikkerhed at skønne over hvorledes S.I.A.'s erhvervsmæssige muligheder med skaden vil forløbe. Samtidig kan S.I.A.'s erhvervsmæssige situation forud for skaden formentlig ikke tages som udtryk for hendes egentlige erhvervsevne, idét hun bestred et deltidsjob på 13 timer ugentligt.

Den erhvervsmæssige situation er således uafklaret og vores vurdering af erhvervsevnetabet er derfor i høj grad baseret på et skøn.

Vi har ved dette skøn lagt vægt på, at S.I.A. forud for aktuelle uheld har været deltidsansat ved B. …, men at hun i 2001 fik timeantallet nedsat til 13 timer på grund af sygdom hos hendes datter. S.I.A. har tilkendegivet, at arbejdstidsnedsættelse i B. var af midlertidig karakter, således at hun på sigt havde planlagt, at gå op i tid igen.

Der foreligger dog ikke en konkret aftale mellem arbejdsgiver og S.I.A. om at arbejdstiden skal forøges på sigt, men vi finder dog det sandsynligt, at S.I.A. ville have øget timeantallet, og dermed øget sin indtægt ved lønnet arbejde, såfremt skaden ikke var indtruffet.

Det er desuden indgået i vores vurdering, at S.I.A. før aktuelle tilskadekomst var deltidshjemmegående, men at hun forsat varetager de hertil knyttede funktioner i samme omfang som tidligere.

Vi har derfor vurderet S.I.A.'s erhvervsevnetab med udgangspunkt i et udearbejdende erhverv på cirka halvtid.

I forhold til dette udgangspunkt og henset til omfanget og karakteren af skadens følger vil kunne begrunde et erhvervsevnetab på 50 procent, idét S.I.A. - formentlig ville have behov for ikke nakke, skulder og armbelastende arbejde og sandsynligvis behov for nedsat arbejdstid svarende til 8 - 10 timer ugentlig.

Vi har på den baggrund vurderet erhvervsevnetabet til skønsmæssigt 50 procent i forhold til et halvtids udeerhverv."

Den 18/9 2006 modtog selskabet lægeattest fra klagerens egen læge. Af denne attest fremgår bl.a.:

"

9 a) Hvilke funktioner af sit hidtidige arbejde eller daglige funktioner mener patienten, han/hun ikke kan udføre?	Nærmere beskrivelse: Kan ikke længere løfte tunge ting, løfte ting op højt, almindeligt køkkenarb. ved køkkenbord i mere end ca. 10 min. Hvis pt. fortsætter udover 10 min. kommer der en udtalt træthed i højre arm og 2-3 uger med smerter og træthed i højre arm.
b) Hvad er den lægelige eller medicinske årsag til, at patienten ikke kan udføre disse funktioner? **(Besvares kun, hvis patienten har oplyst, at der er nedsat funktion)**	Pt. har en discusprolaps på C6/C7 niveau med nedsat sensibilitet og manglende refleks, hvilket forklarer at pt. ikke kan bruge sin højre arm og sin nakke i længere periode da der så kommer tryk på discusprolaps som giver hævelse og symptomer ud i højre arm.
c) Hvor mange timer daglig vurderer De, patienten kan arbejde?	Pt. er nu hjemmegående var ikke sygemeldt, men da arbejdet blev lavet om til mere tunge løft sagde pt. sit arbejde op, da hun ikke kunne udføre dette pga. discusprolapsskaden.

"

På baggrund af de modtagne oplysninger afviste selskabet at yde forsikringsdækning, hvilket blev meddelt klageren ved skrivelse af 2/10 2006.

Klageren var utilfreds med afgørelsen, hvorfor hun ved skrivelse af 31/10 2006 anmodede selskabet om at revurdere sagen.

Ved skrivelse af 6/12 2006 til klageren fastholdt selskabet sin afgørelse, og sagen blev herefter indbragt for Ankenævnet for Forsikring.

Klageren har nedlagt påstand om, at selskabet skal anerkende, at hendes erhvervsevne er nedsat i dækningsberettigende grad. Til støtte herfor har hun i klagen til nævnet bl.a. henvist til Arbejdsskadestyrelsens udtalelse.

Selskabet har over for nævnet fastholdt sin afgørelse. Selskabet har til støtte herfor i skrivelse af 16/2 2007 bl.a. anført:

> "**Vurdering**
> Vi har vurderet sagen to gange, og sagen har ligeledes været forelagt vores lægekonsulent to gange. Vi finder fortsat ikke, at forsikringstagerens erhvervsevne er nedsat med mindst halvdelen, da vi mener, at hun ville være i stand til at tjene mere halvdelen af, hvad der er sædvanligt for fuldt erhvervsdygtige personer med lignende uddannelse og alder.
>
> Vi mener, at hun ville kunne bestride et arbejde som butiksassistent eller lignende arbejde på mere end halv tid, hvis blot der er mulighed for at undgå tunge løft og mulighed for indlagte pauser.
>
> Det faktum, at Arbejdsskadestyrelsen har tilkendt hende erhvervsevnetab på 50 %, mener vi ikke er udtryk for, at hendes generelle erhvervsevne - som anført ovenfor - er nedsat med mindst halvdelen. Vi hæfter os bl.a. ved, at hun ikke er erhvervsevneafklaret via kommunen, og at hun ikke har arbejdet på fuld tid før ulykken, hvorfor Arbejdsskadestyrelsen da også anfører at erhvervsevnetabet i høj grad er baseret på skøn.
>
> Vi finder det også usædvanligt i en sag om invalidepension, at forsikringstageren ikke har været sygemeldt fra sit arbejde, og at hun selv har bragt sit ansættelsesforhold til ophør på grund af ændringer i ansættelsesvilkårene og ikke på grund af sit helbred.
>
> Endelig har vi også hæftet os ved, at forsikringstageren deltager aktivt i driften af et fritidslandbrug med dyrehold.
>
> **Konklusion**
> Vi mener derfor ikke, at der er dokumentation for at hendes erhvervsevne er nedsat med mindst halvdelen."

Hertil har klageren i skrivelse af 26/2 2007 til nævnet bemærket:

> "PFA's svar indeholder oplysninger eller fortolkninger/konklusioner som jeg ikke er enig i.

- Arbejdsskadestyrelsen vurderer, baseret på et skøn, et erhvervsevnetab på *50 % i forhold til et halvtidsjob*. Med andre ord nedsat til ca. 25 % af den fulde erhvervsevne. Erstatning fra PFA kræver blot en nedsættelse til 33 % af den fulde erhvervsevne.
- PFA hæfter sig ved at der ikke er søgt erhvervsafklaring via kommunen. Vi har ingen ønsker om at ligge det offentlige til last da vi kan tage vare på os selv. Men, når jeg har betalt til en forsikring og der indtræffer en situation/tilstand som berettiger til udbetaling/erstatning under den på tidspunktet gældende police, er det kun rimeligt at forsikringsselskabet vedkender sig sin pligt til at yde erstatning i henhold til den tegnede forsikring.
- Ændringerne i ansættelsesforholdet medførte mere fysisk krævende opgaver (som PFA også selv skriver over deres vurdering) så min opsigelse var også relateret til helbredet.
- PFA hæfter sig ved at vi bor på et nedlagt landbrug med dyrehold, som jeg deltager aktivt i driften af. Dette tillægger de større vægt end berettiget. De får det til at lyde som vi har en bedrift. Dyreholdet består af: 1) Min datters 2 heste som hun selv tager sig af, med min mands hjælp til det grovere arbejde. 2) Ca. 25 høns som jeg giver lidt mad og vand dagligt. Min mand tager sig af det grovere arbejde i weekends. 3) 3 gæs i vores dam. De skal blot have en lille skål korn dagligt, ellers passer de sig selv. 4) To gange om året har vi 3-4 grise i ca. 3 måneder. Min indsats er også her begrænset til at hælde lidt foder i deres trug. Alt andet tager min mand sig af. 5) Den smule jord vi har ligger som folde med permanent græs. Evt. vedligehold tager min mand sig af.
- Endelig var det lægernes anbefaling at jeg skulle forsøge at opretholde et normalt aktivt liv efter uheldet frem for at lade mig sygemelde."

Efterfølgende er parterne fremkommet med yderligere bemærkninger i skrivelser dateret henholdsvis 19/3 og 27/3 2007.

Af forsikringsbetingelserne fremgår bl.a.:

"**C Betingelser for invalideydelse og præmiefritagelse**
§ 1. Definition af invaliditet/erhvervsevnetab
Ret til fuld invalidepension og/eller fuld præmiefritagelse indtræder, når forsikredes erhvervsevne på grund af sygdom eller ulykkestilfælde er nedsat til en tredjedel eller derunder af den fulde erhvervsevne.

Stk. 2. Er erhvervsevnen på grund af sygdom eller ulykkestilfælde nedsat til halvdelen, er forsikrede berettiget til halv invalidepension og/eller halv præmiefritagelse. …

Stk. 4. Engangsbeløb ved invaliditet, herunder udbetaling som ratepension, udbetales kun, hvis erhvervsevnen er nedsat til en tredjedel eller derunder, og denne nedsættelse er varig.

Stk. 5. En ydelsesberettiget nedsættelse af erhvervsevnen foreligger, når forsikrede - efter PFA Pension's skøn - ikke længere er i stand til at tjene mere end en tredjedel respektive halvdelen af, hvad der er sædvanlig for fuldt erhvervsdygtige personer med lignende uddannelse og alder. Bedømmelsen sker på grundlag af en helhedsvurdering under hensyn til forsikredes tidligere og nuværende helbredstilstand, uddannelse og tidligere beskæftigelse.
…
§ 4. Ikrafttræden og ophør af invalidepension og/eller præmiefritagelse
Udbetaling af invalidepension og/eller ydelse af præmiefritagelse træder i kraft den dag, nedsættelsen af erhvervsevnen har varet uafbrudt i tre måneder.

…
§ 5. Udbetaling af engangsbeløb ved invaliditet
For at engangsbeløb ved invaliditet kan udbetales, skal erhvervsevnen være nedsat til en tredjedel eller derunder, og nedsættelsen skal efter PFA Pension's skøn være varig. Det skal således være overvejende sandsynligt, at erhvervsevnen - trods lægelig behandling, omskoling, optræning eller uddannelse - er og fortsat må anses at ville være nedsat til en tredjedel eller derunder.

Stk. 2. Engangsbeløb ved invaliditet kan tidligst udbetales et år efter invaliditetens indtræden. Det er forudsat, at invaliditeten har varet uafbrudt i et år, og at forsikrede er i live et år efter invaliditetens indtræden."

Nævnet udtaler:

Efter sin gennemgang af sagen, herunder de fremlagte lægelige oplysninger, finder nævnet det ikke godtgjort, at klagerens generelle erhvervsevne er nedsat i dækningsberettigende grad. På det foreliggende grundlag kan nævnet derfor ikke kritisere, at selskabet har afvist at yde forsikringsdækning som sket.

Herefter, og idet det af klageren i øvrigt anførte ikke findes at kunne føre til et andet resultat,

b e s t e m m e s :

Klagen kan ikke tages til følge.

Poul Sørensen
formand